

Egy szoknya, egy nadrág ...

a Kádár – korszak divatja

Simonné Prezenszki Erzsébet
levéltáros, levéltár-pedagógus

Divat?

A **mindenkori ruházatnak nemcsak testet fedő és védő gyakorlati szerepe van**, hanem számos korhoz és néphez köthető történeti összefüggést is megvilágít (**társadalmi helyzet, méltóságjelzés, ipari és művészet fejlettség, fényűzés, nemek, életkor és foglalkozás szerinti tagozódás**).

Divat

- egyik **hajtóereje a gazdasági fejlődésnek**, mivel a divat által befolyásolt területen működő cégek haszonra tehetnek szert a divatos termékek/szolgáltatások révén. Ez ösztönzi a versenyt, amelynek során a divat időről időre illetve területileg változik. Mindez mozgásban tartja a gazdasági élet körforgását.
- **az emberi kultúra részének, az önkifejezés egyik eszközének tekinthető**
- általános értelemben - a társas érintkezést és ezen belül az öltözködést irányító szokásokhoz való viszonyulást jelenti

Divat Kádár előtt ...

1945 után az emberek többsége a háború előtti ruhatárát **használta** - már ami megmaradt belőle. Falun még hordták a hagyományos viseletet, a nők a fejkendő, a többretegű szoknyát. A falusi nők alsóruházatában a negyvenes években sok helyen még **újdonsgot jelentett, és egyáltalán nem volt elterjedt a bugyi viselete**. Az újítások közé tartozott az is, hogy **kezdt visszaszorulni a mezítláb járás**, és a nők csizma helyett félcipőt kezdtek hordani, ami a pamutharisnya viseletének elterjedésével járt.

1945-46-ban a legnagyobb probléma az **áruhiány: a női lapok kedvelt rovatai az élet újrakezdésének gondjaival foglalkoztak**. Tanácsokat adtak a hiánycikkek - élelmiszer, ruházat, ablaküveg - pótlásához, ugyanakkor már **1945 őszén olvashatóak voltak a párizsi divattal foglalkozó rövid írások**.

Kép forrása:

http://www.rev.hu/ords/f?p=600:2:::::P2_PAGE_URI:kiadvanyok/evkonyv02/valuch

'56 után

Bemutató a nemzetközi divatkongresszus anyagából,
1960

Kép forrása: <https://mult-kor.hu/cikk.php?id=18475>

Az 1956-os forradalom utáni fordulatot a divat világában is jól nyomon tudjuk követni. A puritánság, mint kötelező öltözködési ideál fokozatosan veszített a jelentőségéből, a **nőiesség, az egyéniség vállalása egyre kevésbé minősült politikai kérdésnek.** A lapokban ismét megjelentek az öltözködéssel, divattal foglalkozó rovatok, és már részletes tudósítások jelentek meg a párizsi, londoni divatbemutatókról. A változást jelzi az is, hogy az ötvenes évek második felétől a **divatbemutatók a gyárakból átkerültek egy-egy település elegánsabb szállodájába,** ahol már nem a munkás nők, hanem a **korabeli városi elit nézte végig a legújabb ruhák bemutatóját.**

Berobban a mini szoknya ...

Kirakat 1966-ban - Fotó: Fortepan, tulajdonos: Drimbe József

A hatvanas években az áruhiány csökkent, az öltözködés színvonala már az egyes családok jövedelmi helyzetétől függött.

A fiatalok körében hihetetlenül népszerű lett, a legnagyobb hideggel dacolva is hordták. A miniszoknyák viselését nehezítette, hogy általában harisnyát és harisnyatartót hordtak, a harisnyanadrág nem volt még elterjedt, és csak „nyugatról” lehetett beszerezni. A középkorúak a térdet éppen csak takaró, vagy térdközépig érő szoknyát, ruhát hordtak.

Trapéznadrág és Trapper farmer

Fiatalok 1977 - Fortepan

Kép forrása:

https://torimasképp.blog.hu/2019/09/08/lodenkabat_macko_es_otthonka_igy_divatoztunk_a_szo_cializmus_alatt

A 60-70-es évek fordulóján jelent meg a **trapéznadrág**, amihez mindkét nem tagjai vastag talpú lábbeliket viseltek. Ekkor kezdődött a **farmer** kultusza is, amit csak nagy nehézségek árán, kezdetben kéz alól, külföldről vagy a piacokon (Ecseri, Teleki) lehetett beszerezni, és így igazi presztízs ruhadarabbá vált. A 70-es évek második felében elkezdődött a **hazai farmergyártás (Trapper farmer)**, de a márkás farmerek iránti igényeket így sem lehetett kielégíteni. Nagyon keresettek voltak a Cooper, a Wrangler, a Super Riffle márkák, igazán menőnek az számított, aki be tudott szerezni legalább egy ilyen darabot. A hazai kereskedelem pedig mindenféle akciókkal igyekezett a hazai Trappert reklámozni. 1980 márciusában például a Skála Coop szövetkezeti áruházakban Trapper-heteket rendeztek.

Mit hordtak az iskolában?

A változatos köpenyviselés 1959-ben

Kép forrása: https://mult-kor.hu/20121004_az_iskolakopeny_emleke?print=1

Az iskolások hétköznapi viselete a mackónadrág, póló, kötött pulóver vagy „mackófölső” volt, a nyakba pedig a legtöbb iskolában kötelező volt felkötni a kisdobosok vagy úttörők kék, piros nyakkendőjét. A diákok elmaradhatatlan egyendarabja volt **a nejlonból készült kék iskolaköpeny** is. Az ünnepségeken a kisdobos és úttörő egyenruha volt kötelező: fehér, katonás szabású egyening, a vállpántba fűzhető síppal, sötét nadrág vagy szoknya, a derékra csatolható egyenövvel. És persze az elmaradhatatlan kék vagy piros nyakkendő.

Csináld magad!

Az igényes vonalvezetésű, kivitelezésű, a hazai és nemzetközi divatbemutatókon nagy sikerrel szereplő ruhadarabok a magyar üzletekbe már csak elvétve jutottak el.

A korszak DIY (csináld magad) mozgalma volt a többség számára az egyetlen válasz a silány konfekcióra és az egyetlen megoldás a hordható minőségre.

Kép forrása: <https://bootcut.cafeblog.hu/2017/07/12/61-dolog-amit-a-szocialista-divatrol-tudnikell/>

Kép forrása: <https://www.antikvarium.hu/konyv/burda-moden-1970-1976-vegyes-szamok-14-db-414996>

Köszönöm a figyelmet!
